

НОЧ У БЕЛЬСКУ

Марысін унук, васемнаццацігадовы Юрась, забіў Ганьдзіна сьвінчо падвесну. Даў абушком у лоб, ашаламіў, і закалоў умела, піхнуўшы швайку проста ў аорту. Сьвінка крыкнула, паткнулася й бухнула крывёю. А потым бегла, бач, аж на другі паверх вілі Ганьдзіных сваякоў, уцякала з адчайным енкам па ўсходах, шаравала мяккім жыватом па мармуровых прыступках, аж уткнулася сухім гарачым лычом у гаспадынін прыпол.

Не змагла ўцячы Ганьдзя ад сьвінячае сьмерці на пакоі.

... Прыехала зь вёскі ў Бельск разам з маленькім дробным парсучком. Паклала яго ў „летнюю кухню” свае сястры. З туга завязанага кужалёвага мяшка заенчыў ён і мяшок пакоўзаўся па сьлізкай, пакрытай пліткай падлозе.

— Ганьдзя, што ты сюды прывалакла? Ня будзе тут табе ніякіх сьвіней! Хочаш, гаду й іх у сваёй Маліноўцы. Што ты хочаш, каб Мірык адправіў нас абедзьвюх назад? Тут панская хата, а не якісь хляўчук!..

Ганьдзя падняла на калені рухавы мяшок, паправілася на зэдліку, рашшпіліла першыя гузікі цьвёрдай ад марозу балённевай курткі, выцягнула з кішэні пакамечаную мужчынскую насоўку, з шумам выцерла баючы нос. Крыху аслабіла завязку мяшка,

каб парасё падыхала, з чуласьцю ўсунула руку ў сярэдзіну.

— Ну, што, як, кажы, — Ганьдзіна старэйшая сястра змахнула з цыраты на сталю крышыны, у кубачак насыпала гарбаты, у разэтку ўваткнула малы падарожны кіпяцільнік.

Ганьдзя была галодная, пад’ела-б чаго, хоць-бы супу, ня толькі гарбаты. Быў лістападаўскі раньні вечар, а столькі-ж ехала зь вёскі — добры кавалак аўтобусам, потым пару прыпынкаў цягніком. Уцякла з уласнае хаты, ад свайго Паўла. Куды-ж было ёй ехаць, як не да сястры?! Марыся шмат гадоў жыла ў сына ў Бельску, тры гады будзе, як у навіюткай вілі. Гаспадарку дапамагала весьці, праўнукаў ужо няньчыла. Яшчэ здаровая, хаця старэйшая ад Ганьдзі на пятнаццаць гадоў. Жыла цяпер, праўда, у летняй кухні, але гэта, казалы, з выбару — ня мела ўжо сілы хадзіць па паверхах. Старалася яшчэ й чым-нечым дапамагаць, але практычна жыла за сваё, хапала ёй свае пэнсіі, хоць невялічкай, але магла што й унукам купіць, і праўнучкам. Ня без значэньня было хіба й тое, што й у гэты дом свае грошы ўваліла, і да машыны далажылася... Глядзела цяпер на яе, Ганьдзю, зь ейным парасяткам на каленях, сваімі выцьвілымі, але жывымі вачыма. Ганьдзі, вось, за шэсьцьдзсят, але не казалі-б, што гэта яна, Марыся, яе калісьці няньчыла, што гэта Марыся дала жыцьцё паўтузіну дзяцей, павыхоўвала іх, пагадала, у сьвет пусьціла, і

ўнукаў пагадавала й выправіла ў людзі, і вось прабабкаю ўжо... Акуратна падстрыжаная, у чыстым хвартушку на спраўным стане, у цёпрых, абшытых пухам тапцях стаяла яна над сваёй сястрою ў зашмальцаванай балёнцы, з парасяткам, бы дзіцём, якога ніколі ў яе ня было, на руках. Ні дзяцей, ні мужа, якога ўрэшце пакінула на пушчанскім хутары...

— Сядзі, сядзі, зараз тваё парасё пусьцім у шопку, не павінна замерзнуць, ня бойся! Пераначуеш у мяне тут. Ня думаеш хіба на старасьць ісьці ў сьвет? Не ў тваіх гадах, Ганьдзя! А што людзі на тое скажуць, ты падумала?! Гэта-ж грэх! Як-жа дасьць сабе рады твой Павал? Загіне бяз бабы! Ты падумала?

Парсючок заварушыўся, стукнуў балюча капыткамі ў Ганьдзіны грудзі. Кінула яго на падлогу. Заенчыў, пасунуўся ў бок прыпечка, дзе заціх.

— Падумала, Марыся... Ты толькі хоць мяне ня выкінь. Ды што там, пайду ў людзі, можа прыме хто. Буду дзяцей няньчыць, мыць, гатаваць... Магу апекавацца якім старэчам...

— Ты, Ганьдзя, сама паглядзі, што й табе незадоўга вады падаць трэба будзе! А твой чалавек? Ці Павал такі зноў кепскі? Усе-ж п'юць па вёсках, што ты зробіш! Можа, гэта ў яго ўсё ад таго пайшло, што дзетак сваіх у вас няма? Няма гаспадарку каму пакінуць...

— Нікому няма, калі нават у каго дзеці й ёсьць. Мы там усе пагінем, Марыся.

Марыся заліла гарбату кіпетнем, з шафкі дастала купны пірог.

— На, Ганьдзя, пакуль што гэтага паеш. Мірыкавых ніколі дома няма, а сёньня вось паехалі на вясельле. То я й не гатавала сабе нічога. А парасё давай вынясем, не замерзьне, а то зараз можа яму на двор захочацца...

— Не, лепш яму тут будзе. Вось вашыя сабакі такія злосныя, яшчэ што яму зробіць, возьмуць пакусаюць... Або шчэ хто яго ўкрадзе...

Пераначавалі на ляжанцы за печкай. Ноччу Марыся выходзіла, падкідала вугаль у печку цэнтральнага ацяплення. Тут, у летняй кухні сьцяноўка доўга трымала цяпло, Ганьдзя добра пагрэла сьпіну. Парасятка стагнала ў сенцах, бразгала вёдрамі, стукала ў сьценку. Тры сабакі, якіх спусьціла з ланцугоў Марыся, праносіліся па панадворку й агародзе, бязупынна брахалі, дзерлі пад дзьвярыма, — пэўна, шчулі жывёлу. Дыхалі цяжка пад парогам, скрабліся, а тады сьвінка квікала зь перапуду й бегла ў другі кут, перакідаючы цэбрыкі.

Марыся направілася на ляжанцы. Ня спала.

— Ведаеш, цесна ўжо маім у вілі, — сказала з наугаю. — Вось унукі іхнія павырасталі, кожнаму трэба свой пакой. Юрась ужо будуюцца... Ды мне тут лепш, прывыкла я да жыцьця ўнізе... Маюць, ведаеш, сваю служанку, то прыбірае, гатуе. Ня трэба мне ўжо лазіць па паверхах... Вось а тут і гарод прыгожы, і

сабакі добрыя, хоць злосныя, мяне любяць, то й бясъпечна жывецца. Я-ж іх таксама ад шчанючкоў пагадавала...

— Марыся, колькі ты ўжо ў Бельску будзеш?

— А, будзе дваццаць, як няма майго Мікіты, а, здаецца, быццам усё ўчора было... Ганьдзя, не пакідай ты Паўла. Так цяжка быць аднаму...

— Не-не. Я тут застануся, калі ты ня супраць.

— І калі нічога ня скажуць мае.

Марысіны ня мелі нічога супраць. Прынамсі, нічога не казалі. У Ганьдзі быў свой грош. На падворку не замінала, на пакоі не прасілася.

Праз два гады, калі Марысю правялі на гарадзкія могілкі ў сасновай труне (грош на яе ў чорным вузельчыку трымала за іконкай, разам з шэрай грамнічкаю яшчэ са свайго вянца), Ганьдзя засталася адна жыць у хатцы. Парсючок рос харошы, гладкі. Выпускала яго Ганьдзя пабегаць з сабакамі па агародзе вечарамі й калі гаспадароў ня было дома. І супраць сьвінча нічога Марысіны ня мелі.

Забіў Ганьдзіну сьвінку перад Вялікаднем Марысін наймалодшы ўнук. Не хацела Ганьдзя таго мяса есці, хаця каўбасы давялося ёй рабіць. Круціла ноччу ручкай мясарэзкі, плакала, а пад дзьвярыма нецярпліва саплі Рэкс, Азор і Тарзан.